

[Ministeren for offentlige Arbejder.]

bygning paa vor udsatte Vesterhavskyst er vanskelig og bekostelig, og at det er af stor Betydning for Digers Modstandskraft mod Havet, at der foran dem ligger et bredt Forland, der kan dæmpe Bølgerne, inden de rammer Diget. Et saadant Forland kan paa en lille Ø som Manø ikke opnaas, uden at det nyttige Areal af Øen beskæres saa meget, at det vanskeligt kan bære Udgifterne, hvortil kommer, at Diger paa en i Havet fremskudt Ø bliver meget udsat for Søen. Digebygningen paa Manø var derfor en ret betænkkelig Sag, og der blev da ogsaa fra sagkyndig Side advaret mod Digets Gennemførelse gentagne Gange, lige fra Spørgsmaalet blev rejst omkring Aarhundredskiftet indtil 1935, da Diget blev vedtaget, efter at Vandbygningsvæsenet modstræbende var gaaet med, da Beboerne for niende Gang havde fremsendt Andragende derom. For at Sagen ikke paa Forhaand skulde være dødsdømt, maatte Diget mod de allerede nævnte Regler trækkes saa langt ud mod Kysten og gøres saa spinkelt som overhovedet forsvarligt. At Diget ved en Fejltagelse skulde være gjort for spinkelt, saaledes at der blev sparet 100 000 Kr. af Overslagssummen, er fuldkommen urigtigt. Diget blev udført med de projekterede Dimensioner, og Overslagssummen blev forbrugt. Det, der ligger bag den saaledes fremsatte Paastand, er formentlig, at det efter Digets Fuldførelse under Forhandlingen om Digeforstærkning fra Sønderborg Distriktet fejlagtigt blev paastaaet, at Manø-Diget havde samme Dimensioner som Juvre-Diget paa Rømø, men dette er i denne Forbindelse irrelevant. Var Manø-Diget projekteret med samme Dimensioner som Juvre-Diget, havde det ikke været økonomisk gennemførligt.

At der er sket Skader paa Manø-Diget er rigtigt, og Staten har gentagne Gange traadt hjælpende til, skønt Vedligeholdelsen paahviler Lodsejerne. Som bekendt er imidlertid Skader paa Diger i al Almindelighed noget, der maa forventes at fremkomme nu og da, og som anført er Manø-Diget særlig udsat. Imidlertid kan Manøboernes Udgifter til Vedligeholdelse af Diget næppe siges at have været overvældende store, idet det i Forbindelse med det sidst modtagne Andragende om Forstærkning er oplyst, at der i de sidste syv Aar kun er ofret 20 000 Kr. til dette Formaal, hvilket maa anses for at være beskedent.

Med Hensyn til Bebyggelsen af Arealerne bag Diget bemærkes, at Andragenderne om Tilskud til Øens Inddigning har været

motiveret med, at Øen truedes med Afbolkning, hvis ikke det dyrkbare Areal kunde udvides, og man havde derfor ikke i Vandbygningsvæsenet regnet med, at der i Forbindelse med Inddigningen agtedes opført Bygninger, der kunde oversvømmes ved eventuelle Digebrud. Ved Sagens Behandling i 1931 udtalte Vandbygningsdirektøren, at det gamle Dige absolut maatte bevares som Reservedige til Beskyttelse af Bebyggelsen paa Øen under et eventuelt Brud paa det nye Dige, og gav derved tydeligt Udtryk for, at det ikke var forsvarligt at opføre Bygninger paa Arealet mellem de to Diger.

I Anledning af det af det ærede Medlem omtalte Andragende om Forstærkning af Diget har Vandbygningsdirektøren udtalt, at en Forstærkning, der skønnes at ville koste ca. 200 000 Kr., efter det foreliggende næppe synes at være økonomisk forsvarlig, idet Lodsejernes Udgifter til Vedligeholdelse i de sidste 7 Aar som nævnt kun har udgjort ca. 20 000 Kr., hvortil yderligere kommer, at Forstærkningsarbejdets Gennemførelse ikke vil forøge Sikkerheden mod Digebrud saa meget, at Bebyggelse bag Diget kan anses for forsvarlig. Ministeriets Behandling af denne Sag vil snart være afsluttet.

Det ærede Medlem minder dernæst om, at der allerede i flere Aar har foreligget et Andragende om Bygning af Vejdæmning fra Vester Vedsted til Manø, hvilket Anlæg han ønsker iværksat under Henvisning til, at praktisk talt alle Udgifterne gaar til Arbejds løn, samt til, at Dæmningen betinger en Landvinding i Vadehavet ved Tilslikning paa op imod 50 000 ha Land, hvortil kommer Dæmningsens Betydning for Trafikken mellem Manø og Fastlandet. Projektet var i 1943 kalkuleret til 2,6 Mill. Kr., hvoraf Arbejds løn ikke vil overstige Halvdelen eller 1,3 Mill. Kr. Af Overslagssummen var 200 000 Kr. paaregnet stillet til Raadighed af de interesserede Kommuner, medens hele det øvrige Beløb ansøgte bevilget af Staten. De Arealer i Vadehavet, der forudsættes indvundet, var ikke som anført 50 000 ha, men kun 1 200 ha, og denne Landvinding var kun mulig, saafremt der efter Dæmningsanlægget udførtes yderligere meget bekostelige Arbejder i Vadehavet. I det hele ansloges Dæmningsens Værdi for Landvindingsarbejderne af Landvindingsudvalget og Vadehavsudvalget i Forening til ikke at ville overstige 300 000 Kr. eller ikke meget over en halv Snes Procent af de samlede Anlægsudgifter.

Ministeriet har derefter under 10. Ja-